

Príhovor pri príležitosti Svetového dňa modlitieb 2008

„Báť sa Pána je múdrosť, odvrátiť sa od zla je rozumnosť“ (Jób 28,28)

Milé sestry a bratia v Ježišovi Kristovi, v epicentre nášho uvažovania sa dnes nachádza slovo „múdrosť“. Niekoľkokrát sme spoločne opakovali Jóbov výrok o tom, čo je múdrosť. Jeho slová môžu byť pre mnohých z nás prekvapujúce. Očakávali by sme možno inú definíciu múdrosti. Mnohí za múdrosť považujú dobré vzdelanie, výrečnosť, množstvo znalostí a informácií nazhromaždených v hlave a pod. Určite, aj tieto prvky sú dôležité, ale bez toho, čo sa nazýva „bázeň – strach z Boha“ je to len určitý druh sebauspokojovania.

Strach z Boha stotožňuje kniha Jób práve z múdrosťou. Prečo taká emócia ako strach (ktorá je pre nás väčšinou niečím nepríjemným) sa spája s múdrosťou. Čo s ňou má spoločné? Čo to znamená báť sa Boha? V hebrejskom jazyku, ktorým je písaná i kniha Jób sa sloveso „báť sa“ veľmi podobá slovesu „vidieť, sledovať“. Bohabojnosť (a tak i múdrosť) je úzko spojená s videním. V akom zmysle? Bohabojný vníma, že je Bohom sledovaný, vnímaný. Človek, ktorý sa Boha bojí, vie, že ho Tvorca sleduje na každom kroku, že čaká na to, ako sa zachová, čo povie, čo vykoná alebo aký postoj zaujme. Bohabojný je ten, kto je Bohom vnímaný, ten, kto cíti Boží pohľad na svojom krku. Áno, toto vedomie v človeku prebúdzá strach. Nie je to len nejaký zbožný pocit úcty. Je to ozajstný strach. Tento strach je ale veľmi dobrý.

Ak chápeme toto, pochopíme aj druhú časť Jóbovho výroku – odvrátiť sa od zla je rozumnosť. Hebrejsky sa slovo rozumnosť povie *bina*, čo znamená presne *schopnosť rozlíšiť*. Je to logické. Bohabojný človek vďaka pálivému a prebúdžajúcemu vedomiu, že ho Boh sleduje rozvíja schopnosť vnímať rozdiel, rozlišovať. A síce rozlišovať medzi dobrom a zlom, medzi tým, čo je naozaj dôležité a tým, čo nie je dôležité, medzi škodlivým a prospešným. Väčšina našich rozhodnutí je s tým spojená. Čo je lepšie, čo je horšie? Kto z nás by to nepoznal? Bohabojný jedinec pozná rozdiel a často veľmi jemné hranice medzi dvoma pólmi, s ktorými sa stretávame. Dnes sa mnoho vecí vydáva za dobro, ale i za zlo. Mnohokrát je to ale úplne inak. To, čo sa väčšine zdá ako dobré a prospešné, v skutočnosti také nie je. Podobne je to aj so zlom. V niečom alebo niekom vidíme nepriateľa a bojujeme proti nemu, ale ten ozajstný nepriateľ zatiaľ veselo rabuje integritu nášho kolektívu alebo vnútra. Bohabojný človek ale nielenže pozná rozdiel, on sa aj od zla odvracia. Otáča sa zlu chrbtom a môžeme smelo dodať – venuje sa dobrou a prospešným veciam. Na týchto veciach je založená kvalita každej spoločnosti, spoločenstva i jednotlivca. Na tom, do akej miery sú schopní odlíšiť dobro od naozajstného zla a dobrou venovať svoju energiu.

Strach z Boha, či múdrosť má v sebe aj rozmer pokory. Ten, kto vie, že je Bohom neustále zaznamenávaný si dvakrát rozmyslí, v akom duchu vysloví svoje názory a ako sa bude správať vo vzťahu k druhým. Vtedy totiž vieme, že vševedúcnosť je výlučne Božou vlastnosťou, že Mesiáš existuje, ale nie sme to my. Je to schopnosť žiť s otázkami bez odpovedí, je to schopnosť mlčať. Je to vedomie toho, že nič nevieme, že naše poznanie je len čiastkové a každý náš „uzáver“ má svoje slabé miesta. V Jóbovom príbehu môžeme zachytiť túto pokoru i jej opak. Vševedúcnosť Jóbových priateľov verus Jóbove páčivé otázky. Táto pokora ale nie je len akási podvolenosť. Bázeň Hospodinova má v Jóbovej tvári šokujúcu podobu. V dlhých rozhovoroch, ktoré vedie so svojimi „priateľmi“ sa ukáže, že ten, kto napáda Boha a prská mu do tváre jednu obviňujúcu otázku za druhou je Bohu nakoniec bližšie ako tí, čo sa snažia Boha obhájiť pomocou vlastných „teologických“ konštrukcií. Kto počuješ, rozumej.

Na záver si dovoľím položiť ešte jednu otázku. Prečo práve v knihe Jób sa tak často hovorí o múdrosti? O samotnom hrdinovi hneď v prvom verši čítame, že je *bohabojný* – to znamená teda i múdry. V nebeskej scéne je ale satanom táto bohabojnosť – múdrosť napadnutá. Z jeho úst počujeme otázku – „Či sa Jób bojí Boha nezištne?“ Aby sa ukázalo ako to naozaj je, musí Jób stratiť všetko. Zostane len on sám, aby bol žijúcim svedectvom. Čo Jób urobí? Bude sa naďalej držať svojej bohabojnosti? Rezignuje? Nie! Bohu za všeto poďakuje. Jeho viera je nezištná. Nebojí sa Boha len kvôli tomu, že z toho niečo má – úspech, majetok, zdravie, dobrý pocit alebo i odmenu v nebi. Verí v Boha kvôli Bohu samotnému a prijíma od neho dobro i zlo. To je najvyšší výraz biblickej zbožnosti. Boh pre Jóba nie je receptom k šťastiu alebo opierkou, berličkou. Hospodin pre neho nie je niečím – teda prostriedkom k niečomu. Je pre neho TY – tajomstvom Inakosti a Partnerom. Jób v Boha verí, aj keby ho sťahoval sám z kože, aj keby ho zabil (Jób 13,15; 19,26) Pravá bohabojnosť – múdrosť je nezištná, je zdarma. Od Boha často očakávame, že nás bude milovať aj napriek našim zlyhaniam, aj napriek tomu, že z nás nemá žiaden osoh. Čo ak ale to isté očakáva od nás? Čo ak mu ide predovšetkým o tento vzťah? V Ježišovom príbehu a v jeho vzťahu k Otcovi nachádzame rovnaké prvky. Evanjelista vkladá do Ježišových úst slová Žalmu 22: „Môj Bože, môj Bože, prečo si ma opustil?“ Ježiš je opustený a na prahu smrti, s bolestivou otázkou na perách, a predsa nazýva Boha SVOJIM Bohom. Nevzdáva sa ho, neodvracia sa od neho, a to aj napriek tomu, že On sa od Neho odvrátil. Na veľkonočnú nedeľu sa ukáže, že práve táto viera má budúcnosť a neprekona ju ani smrť.

Môže sa nám zdať nedosiahnuteľná. To ale nie je jediná úloha Jóbovho, Ježišovho príbehu bohabojnosti a nášho dnešného rozjímania o múdrosti. Hlavným účelom je vyvolať túžbu po tejto múdrosti. Ten, kto po nej túži, ju bude vyhľadávať, bude ju prenasledovať, pátrať po nej, bude za ňu prosiť. A ten, kto hľadá i nachádza. Cesta hľadania je zároveň cieľom. Objavujme teda čaro strachu z Boha, a to všetko s pomocou jeho Ducha a v milosti Pána Ježiša Krista. Amen